

Fenyvesi Réka – Seregdi László:

Uniós javaslatok a bankok ellenálló képességének fokozására

Az Európai Unióban mintegy 10 ezer, a gazdasági körforgásban kulcsszerepet játszó engedélyezett hitelintézet és befektetési vállalkozás működik, így elengedhetetlen egy olyan szabályozási háttér, mely megfelelő prudenciális követelményrendszert támaszt ezen intézményekkel szemben. Ezt a célt szolgálja a 2014 januárjától hatályos tőke megfelelési irányelv (CRD IV) és rendelet (CRR), melyek jogalkotói "finomhangolása" a közeljövőben várható. Ennek keretében a Bizottság 2016. novemberben módosító javaslatokat tett közzé annak érdekében, hogy a szabályozási környezet képes legyen a bankok ellenálló képességének fokozására, a kockázatok csökkentésére, valamint a növekedési és arányossági szempontok érvényesítésére.

A gazdasági fellendülés, az átláthatóbb szabályozás, valamint a bankrendszerben lévő tőke mennyiségi és minőségi javítása érdekében a G20-ak már 2009-ben nemzetközi összefogásra szólítottak fel, melynek szükségességét a globális pénzügyi válság során felszínre került problémák is megerősítették. Ennek eredményeként született meg a valamennyi EU tagállamban közvetlenül alkalmazandó tőke megfelelési rendelet (CRR) és a hazai jogszabályokba (hazánkban elsősorban a hitelintézeti törvénybe) átültetett irányelv (CRDIV). A CRR rendelet többek között a tőke megfelelés, nagy kockázat-vállalás, likviditás és tőkeáttétel követelményeit határozza meg, míg az irányelv a hitelintézetek és befektetési vállalkozások alapítására, határon átnyúló tevékenységére, vállalatirányítására és felügyeletére vonatkozó előírásokat tartalmazza.

Annak érdekében, hogy a szabályozás még inkább hozzájáruljon a bankok ellenálló képességének fokozásához és a bankszektorban fennálló kockázatok csökkentéséhez, a Bizottság 2016. novemberben egy átfogó módosító csomagot tett közzé, melyben egyrészt több hatályos rendelkezés módosítását, másrészt annak új elemekkel való bővítését javasolja.

A Bizottság módosító csomagja rendkívül nagy terjedelmű, főbb témakörei a tőkeáttételi és az NSFR mutató szabályai, a piaci- és partnerkockázati, valamint a központi szerződő felekkel (CCP) szembeni kitettségek kockázati súlyozásának felülvizsgálata, illetve az arányosság elvén alapuló, a kisebb intézményekre való egyszerűbb szabályrendszer kialakítása. Bár a javaslatok véglegesítését még számos egyeztetés

előzi meg, a módosítások hatása hazánkban is számottevő lesz, így azok irányának megismerése már ebben a szakaszban szükségessé válik.

1. Tőkeáttételi mutató

A pénzügyi válságot megelőző éveket az intézmények szavatolótőkájükkel kapcsolatos kitétségeinek túlzott mértékü felhalmozódása és a tőkeáttétel növekedése jellemezte. A pénzügyi válság során a veszteségek arra kényszerítették az intézményeket, hogy rövid időn belül jelentősen csökkentsék tőkeáttételüket, mely újabb veszteségeket és a szavatolótőke további apadását okozta. E negatív spirál végső eredménye a hitelek csökkenése és egy mélyebb gazdasági válság lett. A tőkeáttételi mutató új szabályozási és felügyeleti eszköz az Unióban.

Annak érdekében, hogy a túlzott mértékü tőkeáttétel kialakulása megakadályozható legyen, az intézményeknek – főszabály szerint – egy súlyozatlan mérlegfőösszegre vetített 3 százalékos tőkekövetelményt kell teljesíteniük a jövőben. A kisebb intézmények (pl. fejlesztési bankok) viszont ennél alacsonyabb értéket is alkalmazhatnak.

2. Hosszú távon is stabil finanszírozás

A pénzügyi válságot megelőzően nem léteztek egységes likviditási követelmények. Ebből következően a bankok nem rendelkeztek elegendő hosszú távú forrással, likviditásuk sérülékennyé vált és számos esetben jegybankok pótlólagos forrásaira szorultak.

Az intézményeknek tehát a rövid távú likviditási szükségleteken túlmenően hosszabb távon is stabil finanszírozási struktúrát kell kialakítaniuk, ezért a nettó stabil forrásellátottsági ráta (Net Stable Funding Ratio-NSFR) minimumkövetelménnyé válik. Az NSFR mutató célja, hogy a bank mindenkor rendelkezzen elégséges hosszú távú forrással az egy éven belül várható kötelezettségeinek teljesítéséhez. A bankok jelenleg is számítják az NSFR mutatót, azonban eddig annak minimum értéke jogszabályi követelményként nem jelent meg.

3. Nagykockázat-vállalás

Nagykockázat-vállalás korlátozásához kapcsolódóan, amely az egy ügyfélle szembeni kitétségek maximális mértékét határozza meg a javaslat az alapvető tőke 25 százalékában határozná meg az általános nagykockázat-vállalási korlátot. Ezen túlmenően a módosítás a nagykockázat-vállalási korlátot 25 százalékról 15 százalékra

csökkenti a globális rendszerszinten jelentős intézmények egymás közötti kitettségei vonatkozásában, csökkentve ezzel a nagy intézmények közötti fertőzési kockázatot.

4. Tőke ajánlás

Az irányelv módosítási javaslata az eddig kötelezően alkalmazandó második pilléres felügyeleti többlet tőkekövetelmény előírás mellett bevezeti a tőke ajánlás intézményét, amely a felügyeleti hatóság nem kötelező érvényű elvárása arra nézve, hogy mekkora lenne a bank működéséhez és kockázataihoz viszonyított tőke megfelelő szintje.

5. Pénzügyi holding társaság

A pénzügyi holding társaság olyan pénzügyi vállalkozás, amelynek leányvállalatai kizárólag (vagy nagy részben) intézmények, illetve pénzügyi vállalkozások. A cél, hogy a pénzügyi holding társaságok a prudenciális szabályok hatálya alá kerüljenek, így a követelményeket összevont szinten is teljesíteniük kelljen. Új előírásként jelennek meg továbbá a közbenső EU-s anyavállalatokra vonatkozó prudenciális szabályok, melyek várhatóan az amerikai, illetve – a Brexitet követően – az egyesült királyságbeli intézményeknél fognak jelentős többletköltséget eredményezni.

6. Mentességek és kivételek

A felügyeleti hatóságok jelenleg csak akkor mentesíthetnek egy pénzügyi csoporthoz tartozó intézményt az egyedi tőkemegfelelési szabályok alól, ha a csoport vezetője és a leányvállalat ugyanabban a tagállamban van. A javaslat, a bankunió és az egységes felügyelés bevezetése miatt, azonban a különböző tagállamokban működő (de azonos felügyeleti szervhez tartozó) intézményeknél is lehetővé tenné a felmentést.

7. Kisebb intézmény - egyszerűbb szabályok

A rendelet és az irányelv szabályai alapvetően a nagy nemzetközi bankokra kidolgozott Bázeli II/Bázeli III ajánlásokra épülnek, ugyanakkor azokat valamennyi az EU-ban engedélyezett hitelintézetre és befektetési vállalkozásra is alkalmazni kell. Ez a gyakorlatban értelemszerűen gondot okoz, ezért a módosítási javaslatok a kisebb in-

tézmények adminisztrációs terheinek csökkentését tűzték ki célul. A könnyítés első sorban az adatszolgáltatás, a nyilvánosságra hozatal, a hitelösztönzés és a javadalmazás területét érintené.

8. Figyelembe vehető kötelezettségek fogalmának meghatározása

A bázeli ajánlásokra alapozva az EU is bevezeti azt az eszközrendszert, amelynek keretében a szanalási hatóság az intézményekre egyedileg meghatározza azt a minimum követelményt (MREL), amely arányt az intézmény szavatoló tőkéjének és veszteségrendezéshez figyelembe vehető kötelezettségeinek összege el kell érjen. A Bizottság javaslata a rendeletben részletesen meghatározza, hogy milyen feltételeknek kell megfeleljenek ezek az instrumentumok ahhoz, hogy alkalmasak legyenek arra, hogy ilyen figyelembe vehető kötelezettségnek minősüljenek.

9. Befektetési vállalkozásokat érintő módosítások

A befektetési szolgáltatási szektorra vonatkozó követelmények arányosabbá, kockázatalapúbbá és átláthatóbbá tétele érdekében a javaslat bevezetné a rendszerszintű befektetési vállalkozások fogalmát, mely által két fő szabályozási kategória jönne létre. A rendszerszinten jelentős vállalkozásoknak számos területen a hitelintézetekkel azonos követelményeknek kellene megfelelniük, míg az egyéb befektetési vállalkozásokra enyhébb prudenciális szabályok vonatkoznának.

„Szerkesztett formában megjelent a Tőzsdefórum.hu oldalon 2017. február 1-én.”